

А. Ю. Васіна,

*к. е. н., доцент, докторант кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ СТРУКТУРНОГО РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ

A. Vasina,

*postdoctoral student of the Management and Public Administration Department,
Ternopil National Economic University, Associate Professor, PhD in Economics*

ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL MECHANISM OF THE NATIONAL ECONOMY STRUCTURAL REFORMING: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BACKGROUNDS TO FORMATION

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення підходів до формування організаційно-функціонального механізму структурного реформування національної економіки як передумови удосконалення її структури. Визначено теоретико-методологічні засади побудови механізму структурного реформування економіки з виділенням специфіки його організаційної і функціональної складової. Ідентифіковано проблеми формування ефективного організаційно-функціонального забезпечення структурного реформування економіки України. Наголошено, що організаційно-функціональний механізм структурного реформування національної економіки доцільно розглядати в двох аспектах: як механізм організаційно-функціонального забезпечення формування і підтримки в актуальному стані цілісної системи структурного реформування національної економіки з виділенням окремих організаційно-функціональних підсистем в єдиному управлінському процесі; як сукупність функціональних механізмів розв'язання проблем і досягнення окремих цілей структурування економіки. З урахуванням проблемних аспектів структурного реформування економіки України, наведено підходи щодо удосконалення формування його організаційно-функціонального механізму.

The necessity of improvement of the approaches to the formation of the organizational and functional mechanism of the national economy structural reforming as a background of its structure improvement is studied in the paper. The theoretical and methodological backgrounds to the formation of the structural reforming mechanism distinguishing the specifics of its organizational and functional component are defined. The issues of formation of the effective organization and functional provision of Ukraine's economy structural reforming are identified. It is emphasized that the organization and functional mechanism of the national economy structural reforming should be considered as the following: as the mechanism of the organization and functional provision of the formation and support in the current status of the entire system of the national economy structural reforming distinguishing the certain organization and the functional subsystems in the integrated managerial process; as a complex of the functional mechanisms of the problems solution and achieving of the certain objectives of the economy structuring. Taking into consideration the challenging issues of the structural reforming of the economy of Ukraine the approaches towards the improvement of the formation of its organizational and functional mechanism are discussed.

Ключові слова: структурне реформування, організаційно-функціональний механізм, структурні перетворення економіки.

Key words: structural reforming, organizational and functional mechanism, structural transformations of economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Низька ефективність економіки України, що не дозволяє їй забезпечувати вимоги суспільного розвитку, в значній мірі зумовлена проблемами структурного характеру. Подолання глибоких структурних диспропорцій в національній економіці, на причинах, проявах та небезпеці яких наголошують науковці [7; 8; 9; 13; 16], та реалізація цілей її структурного оновлення актуалізують невідкладність проведення активної структурної політики та вироблення дієвих механізмів структурного реформування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Питання удосконалення структурних характеристик української економіки, пошуку варіантів розв'язання нагрітих проблем її структурного збалансування, вироблення механізмів реалізації структурної політики знаходяться в полі зору широкого кола дослідників, а саме: Т.І. Артьомової [13], Я.В. Белінської [14], В.Г. Бодрова [2], В.К. Галіцина [17], О.В. Галіциної [17], В.М. Гейця [13], Я.А. Жаліла [14], О.Ю. Ємельянової [11], С.А. Єрохіна [5], Ю.В. Кіндзерського [6], І.В. Крючкової [12], А.Ф. Мельник [7],

А.П. Павлюка [14], Д.С. Покришки [14], Н.М. Попадинця [10], Н.К. Самченко [17], О.В. Собкевич [11], О.П. Суслова [17], Ю.М. Чайки [19], Р.І. Шепетька [2], Л.В. Шинкарук [13].

НЕВИРІШЕНІ ЧАСТИНИ ПРОБЛЕМИ

Попри значний науковий інтерес до проблематики структурної трансформації національної економіки, багатогранне висвітлення аспектів реалізації структурної політики, питання формування цілісного організаційно-функціонального механізму структурного реформування української економіки залишаються ще недостатньо відпрацьованими, що й обумовило вибір теми дослідження

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад та вироблення підходів до удосконалення формування організаційно-функціонального механізму структурного реформування національної економіки.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведення ефективної структурної політики, спроможної створити передумови комплексного розв'язання назрілих проблем соціально-економічного розвитку країни, вимагає формування дієвої управлінської системи, в якій би детерміновано функціонували й розвивались підсистеми функціонального й організаційного забезпечення здійснення структурних реформ.

Масштабність, складність, різноманітність цілей та завдань структурного реформування національної економіки в умовах значної мінливості та невизначеності середовища її розвитку, з одного боку, та низький рівень дієвості механізмів цілеспрямованого структурного оновлення економічної системи, з іншого боку, обумовлюють необхідність системного підходу до дослідження організаційно-функціонального механізму структурного реформування з розкриттям сутності його складових елементів, взаємозв'язків і взаємозалежностей між ними.

Теоретико-методологічну основу побудови організаційно-функціонального механізму структурного реформування економіки складає змістовне наповнення самого терміну "механізм", який в економічній літературі розглядається як "система ланок, пристрій, спосіб, які визначають порядок певного виду діяльності", як "система прямих і опосередкованих взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, передусім між їх протилежними сторонами, а також між підсистемами і елементами, які виникають у різних типах економічних систем та між ними" [3, с. 496].

У вітчизняній науці ще не вироблено єдиного підходу до визначення поняття "організаційно-функціональний механізм структурного реформування економіки", попри те, що питання формування механізмів структурного розвитку національної економіки [19, с. 31—41], механізмів реалізації структурної політики регіону [10, с. 49], структурних трансформацій в окремих галузях [11, с. 35—40] знайшли широке висвітлення у науковій літературі в контексті розгляду організаційно-економічного механізму структурних зрушень, структурних змін, структурної перебудови, структурної корекції і характеризуються значними методологічними розбіжностями щодо масштабів, способів, методів, технологій управлінського впливу.

Актуальність дослідження механізму структурного реформування національної економіки з акцентуванням уваги на організаційному та функціональному аспектах обумовлена такими основними моментами:

- 1) важливістю забезпечення комплексного управлінського впливу на широкий спектр процесів структурування національної економіки, що охоплює її багатоаспектні структурні характеристики;
- 2) необхідністю виокремлення організаційно-функціонального механізму формування і підтримки в актуальному стані цілісної системи структурного реформування національної економіки з виділенням окремих функціональних підсистем в єдиному управлінському процесі;
- 3) потребою вироблення ефективних функціональних механізмів розв'язання проблем і досягнення цілей структурування економіки в рамках підготовки й здійснення державно-управлінських рішень у режимі суб'єктно-об'єктних управлінських відносин;
- 4) значимістю комплексного застосування інструментарію управлінського впливу на процеси структурного реформування, який би поряд з економічними важелями також включав адміністративні, правові, соціально-політичні,

морально-етичні, і цим самим сприяв адекватному управлінському реагуванню на виклики структуруванню національної економіки.

Методологічною передумовою розкриття сутності організаційно-функціонального механізму реформування виступає розгляд змістовних характеристик його організаційної й функціональної складової та взаємозв'язків між ними. В науковій літературі поняття функціонального механізму державного управління економічними процесами, одним з елементів якого виступає функціональний механізм структурного реформування економіки залишається ще недостатньо обґрунтованим в методологічній площині. Дуже часто застосовується спрощений підхід, коли функціональний механізм вирішення певної управлінської проблеми розглядається як набір управлінських функцій без належного розкриття їх взаємозв'язку з іншими елементами системи управління.

Приналежність структурного реформування економіки до державно-управлінських механізмів дозволяє застосувати при його аналізі теоретико-методологічні засади, вироблені наукою державного управління. Узагальнення підходів до розкриття сутності функціональних механізмів вирішення державно-управлінських проблем, підводить до висновку, що основу функціонального механізму структурного реформування економіки має складати сукупність функцій державного управління й регулювання щодо реалізації цілей структурної політики, які знаходяться у взаємодії і взаємозв'язку, конкретизуються у функціях органів влади різних рівнів та реалізуються через набір конкретних технологій управління.

До базових методологічних засад побудови функціональних механізмів реалізації структурних реформ доцільно віднести:

- застосування процесного підходу, що дозволить вибудовувати функціональні механізми як неперервну сукупність взаємопов'язаних управлінських функцій, націлених на досягнення єдиного кінцевого результату;
 - системний підхід, у відповідності з яким будь-який функціональний механізм цілеспрямованої структурної трансформації є підсистемою системи структурного реформування національної економіки і функціонує у відповідності до запитів останньої;
 - забезпечення гнучкості й адаптивності функціональних механізмів у відповідності до пріоритетів та цілей структурної політики, з одного боку, та особливостей структурування економіки в розрізі структурних вимірів й середовища, що його визначають — з іншого;
 - внесення базових функцій щодо вироблення й реалізації структурної політики в реєстр функцій органів влади, забезпечення їх належного юридичного оформлення та закріплення в компетенційних актах цих органів з узгодженням повноважень по вертикалі й горизонталі;
 - визначення базових функціональних моделей структурного збалансування національної економіки як на міжсекторальному рівні, так і в розрізі окремих секторів та структурних вимірів, що сприятиме підвищенню дієвості структурних реформ в результаті врахування специфіки цілей структурування та особливостей розвитку структурних елементів національної економіки;
 - орієнтація функціональних механізмів на паралельне забезпечення превентивних заходів щодо запобігання поглибленню й появі структурних диспропорцій в національній економіці та перманентне оновлення структури економічної системи у відповідності до вимог і викликів суспільного розвитку;
 - забезпечення в рамках функціональних механізмів оптимального поєднання функцій прямого впливу на структурування економіки з функціями структурного оновлення через регулювання функціонування й розвитку агентів ринку;
 - формування й поєднання функціональних механізмів структурного реформування на основі проектно-програмного-цілового підходу, що закладає основу для комплексного охоплення багатоаспектних структурних проблем та завдань структурної модернізації національної економіки.
- При виробленні механізмів реалізації структурних реформ економіки заслуговують на увагу принципи формування функціональних структур управління, напрацьовані управлінською наукою й практикою, а саме: відповідності управлінських функцій стану керованих об'єктів та середовищу їх розвитку; достатньої різноманітності функцій, яка б сприяла виробленню ефективних варіантів управлінського

впливу; закріплення чіткої відповідальності за реалізацію функцій шляхом усунення дублювання; забезпечення належної міжфункціональної координації; підкріпленості управлінських функцій відповідним управлінським інструментарієм; надання суб'єкту реалізації функцій достатніх повноважень для досягнення ефективності управлінського впливу.

Функціональний механізм структурного реформування реалізується в єдності з організаційним механізмом, вони виступають двома взаємопов'язаними та взаємозумовленими підсистемами інтегрованого механізму структурування національної економіки.

Основу розкриття сутності організаційного механізму структурного реформування економіки складають такі базові категорії, як "організаційний механізм", "організаційний механізм управління", "організаційна структура управління". В енциклопедичній літературі організаційний механізм трактується як послідовність етапів проектування структури, детального аналізу й визначення системи цілей, продуманого виділення організаційних підрозділів і форм їх координації для забезпечення функціонування деякого комплексу (організаційної системи) [4, с. 262]. Організаційний механізм у державному управлінні науковцями визначається як підсистема управління, призначена для перетворення певного організуючого впливу органу державної влади (суб'єкта) в бажану (цільову) поведінку, результативність та ефективність діяльності об'єкта управління [4, с. 263]. Базисом організаційного механізму структурного реформування економіки виступає організаційна структура державного управління — компонент системи державного управління, який об'єднує певну сукупність державних організацій, їх персонал, ресурси, що виділяються і витрачаються суспільством на формування та реалізацію державно-управлінських впливів. А відтак, організаційний механізм структурного реформування національної економіки слід розглядати як сукупність організаційних структур й організаційних форм управління, що формуються органами влади, які залучаючи і використовуючи різні види ресурсів, налагоджуючи взаємовідносини з елементами суспільної системи забезпечують реалізацію функцій структурного реформування економіки. До засад його ефективного функціонування, враховуючи досвід вирішення державно-управлінських завдань, можна віднести: єдність мети функціонування всіх елементів організаційного механізму, що визначається цілями структурної політики; динамічність взаємозв'язків в організаційній структурі реалізації структурної політики у відповідності до трансформації цілей та функцій структурного реформування економіки; ієрархічність організаційної структури і наскрізна реалізація цілей та завдань структурної політики; поєднання централізації і децентралізації в процесі реалізації структурних реформ; формування мережевих структур управління.

У реалізації структурної політики бере участь значна кількість владних інституцій, які функціонують на загальнодержавному, регіональному муніципальному рівнях, однак їх діяльність, за відсутності єдиної стратегії структурної побудови економіки України, як свідчать проведені дослідження, в більшості випадків носить ситуаційний характер, пов'язана з реагуванням на проблемні ситуації і не є стратегічно спрямованою на структурну модернізацію економіки.

Функціонування організаційного і функціонального механізмів об'єктивно може бути оцінено за умови діагностики їх інтегрованого впливу на основі використання структурно-функціонального аналізу — методу системного дослідження соціальних явищ і процесів як структурнорозчленованої цілісності, в якій кожен елемент структури має визначене функціональне призначення [18].

Враховуючи характерні особливості побудови й функціонування складових організаційно-функціонального механізму структурного реформування національної економіки він може бути визначений як система функціональних механізмів, сформованих в орієнтації на цілі структурної політики за процесним підходом, підкріплена організаційними механізмами, сформованими органами влади різних рівнів в результаті побудови організаційних структур та вироблення організаційних форм управління для забезпечення цілеспрямованих структурних перетворень з використанням певного набору управлінського інструментарію.

Формування організаційно-функціонального механізму структурного реформування національної економіки проходило в контексті і впродовж всього періоду реалізації адміністративної реформи в Україні, яка розпочалася у 1998 році і метою якої було визначено створення ефективної системи

державного управління суспільним розвитком. Однак, у процесі реалізації адміністративної реформи виявився цілий ряд проблем, що завадили формуванню ефективного організаційно-функціонального забезпечення управління суспільним розвитком в цілому і структурного реформування економіки, зокрема. Серед таких проблем слід виділити:

1) відставання адміністративної реформи від соціально-економічних перетворень в Україні, за якого змістовне наповнення та темпи змін в системі державного управління не сприяли формуванню організаційно-функціональних механізмів, спроможних адекватно відреагувати на структурні проблеми в українській економіці і запропонувати ефективні варіанти їх вирішення з використанням інноваційних підходів;

2) зосередження основної уваги на реформуванні системи органів влади, а не на державно-управлінській системі в цілому. За таких умов не забезпечувалася належна взаємозгодженість між функціональними й організаційними механізмами структурного реформування економіки;

3) незгодженість адміністративної реформи з реформою адміністративно-територіального устрою та муніципальною реформою створило цілий ряд бар'єрів для формування належного інституційного забезпечення структурного реформування економіки, узгодженого вироблення й реалізації структурної політики на макро-, мезо- та локальному рівнях;

4) відсутність комплексного підходу до перетворень в системі державного управління, в наслідок чого набули значного поширення інституційні прогалини забезпечення чіткої детермінації між визначенням цілей структурного реформування, функціональними механізмами їх реалізації, організаційним забезпеченням, управлінськими технологіями, що застосовуються органами влади для впливу на структурні перетворення;

5) непослідовні та необгрунтовані часті трансформації організаційно-функціональної структури державного апарату зумовили нечіткість відповідальності, нестабільність, невизначеність у роботі органів влади, порушення порядку їх взаємодії й інституційної пам'яті, що в свою чергу, не сприяє їх зосередженню на стратегічних завданнях структурної політики;

6) недостатність приділення уваги при виробленні управлінських механізмів питанням гармонізації регулятивних функцій між країнами, що звужує можливості адекватного реагування в процесі структурного реформування на виклики глобалізації.

Сформовані за таких умов механізми структурного реформування національної економіки виявилися вкрай неефективними, часто формальними, неспроможними протистояти глобальним і внутрішнім викликам структуруванню економічних систем, забезпечити структурні реформи як цілісний процес, що включає комплекс дій щодо вирішення системних структурних проблем і запобігання їх виникненню в майбутньому.

З позиції врахування багатовимірності системних характеристик та з метою об'єктивізації діагностики і вироблення бачення щодо подальшого удосконалення, організаційно-функціональний механізм структурного реформування національної економіки доцільно розглядати в двох аспектах, а саме:

1) як механізм організаційно-функціонального забезпечення формування і підтримки в актуальному стані цілісної системи структурного реформування національної економіки з виділенням окремих організаційно-функціональних підсистем в єдиному управлінському процесі;

2) як сукупність функціональних механізмів розв'язання проблем і досягнення окремих цілей структурного реформування економіки в рамках підготовки й реалізації державно-управлінських рішень у режимі суб'єктно-об'єктних управлінських відносин.

Виділення таких аспектів дозволяє застосувати загальний і частковий підходи до аналізу механізмів цілеспрямованих структурних перетворень. При цьому в рамках загального підходу прослідковується механізм-управлінська система досягнення загальних стратегічних цілей структурного реформування національної економіки, а в рамках часткового — реалізація часткових цілей, зорієнтованих на окремі структурні характеристики економіки, вирішення певних структурних проблем, використання адаптованих до специфіки об'єктів управління функціональних механізмів. Часткові організаційно-функціональні механізми виступають складовими загального, співвідносяться як ціле і частина, система і підсистема.

Механізм організаційно-функціонального забезпечення формування і підтримки в актуальному стані цілісної системи структурного реформування національної економіки слід розглядати як модель (від лат. *modulus* — "міра, аналог, зразок"), яку доцільно сформувати базуючись на теоретичних засадах управлінської й економічної науки, враховуючи зарубіжний досвід проведення реформ. Серед основних, чітко детермінованих елементів-підсистем такої моделі доцільно виділити:

1) підсистему аналізу структури економіки в статичній динаміці, яка б включала: аналіз структури національної економіки в розрізі основних структурних вимірів; ідентифікацію структурних дисбалансів; діагностику впливу структури економіки на досягнення цілей суспільного розвитку; визначення трендів структурної трансформації національної економіки; оцінку структури ресурсів національної економіки та умов їх залучення;

2) підсистему стратегічного аналізу середовища структурування національної економіки, в рамках якої доцільно: ідентифікувати елементи середовища структурування економіки; здійснювати стратегічний аналіз інституційних чинників трансформації структури національної економіки з використанням технологій форсайту; діагностувати дієвість варіантів поєднання ринкових і державних інститутів в процесі здійснення структурних перетворень; проводити оцінку адаптації структури національної економіки до світового ринку, рівня її інтеграції у світову економічну систему; аналізувати ресурсний потенціал для усунення структурних дисбалансів і зміни структури національного продукту;

3) підсистему обґрунтування критеріїв та вибору індикаторів структурних зрушень у національній економіці, яка б передбачала визначення та обґрунтування показників-орієнтирів, на досягнення яких мають спрямовуватись структурні зміни та через які повинні поєднуватись цілі суспільного розвитку з цілями структурної політики. При цьому заслуговує на увагу обґрунтований науковцями [16] полікритеріальний підхід до формування цілей структурного реформування;

4) підсистему прогнозування та моделювання структурних зрушень в національній економіці, в рамках якої доцільними є прогнозування: макроекономічних структурних параметрів економіки; міжсекторальної збалансованості економіки; впливу структурних трансформацій на соціально-економічний розвиток країни; формування структурної основи економіки; технологічної структурної стійкості економіки; ресурсного забезпечення структурного оновлення економіки; розвитку видів діяльності та галузей-провайдерів структурного удосконалення;

5) підсистему окреслення цілей та визначення пріоритетів структурного реформування національної економіки, в рамках якої слід вирішувати завдання щодо: визначення системи цілей структурної політики та відображення їх через кількісні і якісні показники; нормативного закріплення цілей структурного реформування у програмі структурної перебудови економіки, як складовій Стратегії економічного та соціального розвитку України; конкретизації цілей структурного реформування економіки в цілях довгострокових, середньострокових, короткострокових програмних документів розвитку галузей (сфер діяльності), регіонів, діяльності органів влади; обґрунтування джерел ресурсного забезпечення цілей структурної політики;

6) підсистему функціональних механізмів структурного реформування національної економіки, в рамках якої має реалізуватись механізм координації процесів структурного реформування як по вертикалі — приведення цілей і механізмів структурного оновлення економіки у відповідність до пріоритетів соціально-економічного розвитку країни та інституційного середовища, так і горизонталі — вироблення адаптивних до цілей структурного реформування функціональних механізмів, їх узгодження, поєднання та включення у цілісну систему управління структурними перетвореннями. Оскільки функціональні механізми структурного реформування економіки реалізуються в рамках різних видів державної економічної політики, важливим є їх узгодження та оптимальне поєднання за такими управлінськими функціями, як: регулююча, розподільча, контрольна, стратегування. При цьому функціональні механізми слід орієнтувати на паралельне вирішення таких двох груп завдань: 1) забезпечення загальних умов структурного збалансування економіки; 2) удосконалення структури економіки через стимулювання "точок зростання". Вирішення першої групи завдань вимагає дієвих управлінських механізмів, вироблення яких є доцільним у рамках реалізації реформ, передбачених Стратегією

сталого розвитку "Україна — 2020" [1], а саме: механізмів дерегуляції та розвитку підприємництва; захисту економічної конкуренції; регулювання корпоративних відносин, ринку капіталу, сфери трудових відносин; механізмів грошово-кредитного, фінансового, податкового, митного регулювання. Через призму удосконалення структури економіки слід розглядати цілі й заходи, визначені Стратегією, реформ транспортної інфраструктури, енергетики, управління державною власністю, регіональної політики, освіти, земельної реформи, а також програм: розвитку українського експорту, енергоефективності, енергонезалежності, залучення інвестицій, розвитку інновацій, туризму. Структурна модернізація національної економіки шляхом стимулювання "точок зростання" вимагає зосередження уваги владних структур на виробленні й реалізації механізмів, зорієнтованих на: виявлення і використання "ексклюзивних" конкурентних переваг економіки; активізацію механізмів ринкової самоорганізації та підприємницької ініціативи в напрямі технологічного оновлення структури економіки; визначення дієвих важелів державної підтримки видів діяльності, які б забезпечили структурування економіки за принципом мультиплікатора; стимулювання утворення кластерів; сприяння інтеграції суб'єктів господарювання з метою кращого залучення їх потенціалу до виконання завдань структурної політики; формування і забезпечення ефективного функціонування індустріальних та технологічних парків, спеціальних економічних зон; використання переваг публічно-приватного партнерства; підвищення ефективності розробки й реалізації національних проєктів; спрямування інвестиційних потоків з використанням інструментарію проєктного управління; сприяння розвитку проєктів, спроможних вмонтувати Україну у світові виробничі ланцюги;

7) підсистему формування організаційного забезпечення структурного реформування національної економіки, серед основних завдань якої слід виділити: нормативне закріплення функцій структурного реформування економіки за органами влади; формування адаптивних організаційних структур реалізації структурної політики на основі оптимізації взаємодії між органами влади; забезпечення суб'єктів структурного реформування необхідними ресурсами в необхідних обсягах; вироблення й закріплення управлінських процедур й процесів вирішення структурних проблем та досягнення цілей структурного оновлення на різних рівнях реалізації структурної політики; запровадження організаційних форм управлінської діяльності, які б дозволяли ефективно застосовувати управлінський інструментарій в процесі реалізації функцій структурного реформування;

8) підсистему моніторингу реалізації структурної політики, яка б інформувала про хід процесів структурного реформування, сигналізувала про відхилення і формувала інформаційно-аналітичне підґрунтя для коригування цілей та об'єктивної адаптації організаційно-функціональних механізмів.

Як складна система, організаційно-функціональний механізм структурного реформування економіки може ефективно забезпечувати реформаторський процес за умови взаємодії з суспільною системою та підтримання своєї спроможності на основі перманентного перегляду на предмет актуальності змістовних характеристик кожної складової, дотримання між ними чіткої послідовності та жорсткої детермінації. Досвід проведення економічних реформ свідчить, що часто причиною їх низької ефективності ставало порушення синхронності функціонування й трансформації складових елементів механізмів реалізації. А це спонукає до зосередження уваги на необхідності паралельного дотримання таких базових методологічних засад функціонування механізму структурного реформування економіки як адаптивність та цілісність.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки:

— попри наявність глибоких структурних деформацій в національній економіці, які практично виводять її функціонування поза інтереси суспільства, в Україні відсутній цілісний, цілеорієнтований, нормативно закріплений організаційно-функціональний механізм структурного реформування економіки. Вироблення ефективного механізму структурного реформування економіки є однією з відповідних умов виходу країни з системної кризи, а відтак, повинно стати пріоритетом державної економічної політики;

— в умовах перманентної політичної нестабільності та непослідовної державної економічної політики, формуван-

ня організаційно-функціонального механізму структурного реформування економіки носить спонтанний характер, залишається поза чіткою цілеорієнтацією та системністю;

- механізм організаційно-функціонального забезпечення формування й підтримки в актуальному стані цілісної системи структурного реформування національної економіки доцільно формувати як управлінську систему, яка б забезпечувала перманентне цілеспрямоване структурне оновлення економіки і включала сукупність строго детермінованих підсистем-елементів з певним функціональним навантаженням, яке реалізується через управлінські функції з використанням арсеналу управлінського інструментарію;
- функціональні механізми структурного реформування економіки слід оптимально поєднувати в орієнтації на паралельне вирішення таких двох груп завдань, як забезпечення загальних умов структурного збалансування економіки та удосконалення структури економіки через стимулювання "точок зростання".

Література:

1. Стратегія сталого розвитку "Україна-2020". Схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Бодров В.Г., Шепетько Р.І. Структурна політика в умовах загострення міжнародної конкуренції / В.Г. Бодров, Р.І. Шепетько // Міжнародна економічна політика. — 2014. — № 2 (21). — С. 78—98.
3. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. — Т. 1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій / За ред. С.В. Мочерного. — Львів: Світ, 2005. — С. 496.
4. Енциклопедія державного управління: у 8 томах / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. — К.: НАДУ, 2011, т. 6. — С. 262.
5. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) / С.А. Єрохін. — К.: Світ знань, 2002. — 528 с.
6. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія / Ю.В. Кіндзерський; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозів НАН України". — К., 2013. — 536 с.
7. Мельник А. Структурні дисбаланси розвитку економіки регіонів України / А. Мельник // Журнал європейської економіки. — 2012. — № 11, т. 1. — С. 115—137.
8. Механізм структурних зрушень в економіці України: монографія / В.І. Кононенко, О.О. Веклич, Л.М. Шабліста та ін.; відп. ред. д. е. н. В.І. Кононенко. — К., ін-т економіки НАНУ, 2002. — 228 с.
9. Моделі ідентифікації макроекономічних дисбалансів в Україні: кол. моногр. / За ред. д-ра екон. наук Скрипниченко М.І.; НАН України, ДУ Інститут економіки та прогнозування НАН України. — К., 2015. — 544 с.
10. Попадинець Н. М. Суть механізму реалізації регіональної структурної політики / Н.М. Попадинець // Регіональна економіка. — 2014. — № 3. — С. 49.
11. Собкевич О.В., Ємельянова О.Ю. Інвестиційні механізми структурних трансформацій у транспортній галузі / О.В. Собкевич, О.Ю. Ємельянова // Інноваційна економіка. — 2013. — № 4. — С. 35—40.
12. Структурна гармонізація економіки України як чинник економічного зростання / За ред. д-ра екон. наук І.В. Крючкової. — К.: "Експрес", 2007. — 520 с.
13. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артьомова та ін.; за ред. Л.В. Шинкарук; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. — К., 2011. — 696 с.
14. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А.П. Павлюк, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. — К.: НІСД, 2012. — 104 с.
15. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегія для України: монографія / О.І. Амоша, С.С. Аптекар, М.Г. Білопольський та ін. — Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. — 848 с.
16. Структурні трансформації в національній економіці: проблеми діагностики та інституційного забезпечення: моногр. / За ред. д-ра екон. н., проф. А.Ф. Мельник. — Тернопіль: ТНЕУ. — 532 с.
17. Структурно-функціональний аналіз та моделювання розвитку економіки: монографія / Галіцин В.К., Суслів О.П., Галіцина О.В., Самченко Н.К. — К.: КНЕУ, 2013. — 377 с.

18. Структурно-функціональний аналіз. Філософська енциклопедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/4856

19. Чайка Ю.М. Механізми структурного розвитку національної економіки / Ю.М. Чайка // Вісник КНТЕУ. — 2011. — № 3. — С. 31—41.

References:

1. President of Ukraine (2015), Decree "On Strategy for Sustainable Development "Ukraine - 2020", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 10 April 2016).
2. Bodrov, V.H. and Shepet'ko, R.I. (2014), "Structural policy in the face of the deteriorating international competition", *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, vol. 2 (21), pp. 78—98
3. Mochernyj, S.V. Larina, Ya.S. Ustenko, O.A. and Yurij, S.I. (2005), *Ekonomichnyj entsyklopedychnyj slovnyk [Economic Encyclopedic Dictionary]*, Svit, L'viv, Ukraine.
4. Kovbasiuk, Yu.V. (2011), *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia : u 8 tomakh [Encyclopedia of government: in 8 volumes]*, NADU, Kyiv, Ukraine.
5. Yerokhin, S.A. (2002), *Strukturna transformatsiia natsional'noi ekonomiky (teoretyko-metodolohichnyj aspekt) [The structural transformation of the national economy (theoretical and methodological aspect)]*, Svit znan', Kyiv, Ukraine.
6. Kindzers'kyj, Yu. V. (2013), *Promyslovist' Ukrainy: stratehiia i polityka struktorno-tekhnologichnoi modernizatsii [Ukraine Industry: strategy and policy of structural and technological modernization]*, DU "In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy", Kyiv, Ukraine.
7. Mel'nyk, A. (2012), "Structural imbalances of economic development of regions of Ukraine", *Zhurnal ievropejs'koi ekonomiky*, vol.11, no.1, pp. 115—137.
8. Kononenko, V.I. Veklych, O.O. and Shablysta, L.M. (2002), *Mekhanizm strukturykh zrushen' v ekonomitsi Ukrainy [The mechanism of structural changes in the economy of Ukraine]*, in-t ekonomiky NANU, Kyiv, Ukraine.
9. Skrypnichenko, M.I. (2015), *Modeli identyfikatsii makroekonomichnykh dysbalansiv v Ukraini [Models identify macroeconomic imbalances in Ukraine]*, DU — Instytut ekonomiky ta prohno zuvannia NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
10. Popadynets' N. M. (2014), "The essence of the mechanism for the implementation of regional structural policy", *Rehional'na ekonomika*, vol. 3, p. 49.
11. Sobkevych, O. V. and Yemel'ianova, O. Yu. (2013), "Investment mechanisms of structural transformations in the transport sector", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 4, pp. 35—40.
12. Kriuchkova, I.V. (2007), *Strukturna harmonizatsiia ekonomiky Ukrainy iak chynnyk ekonomichnoho zrostantia [Structural harmonization economy of Ukraine as a growth factor]*, Ekspres, Kyiv, Ukraine.
13. Heiets', V. M. Shynkaruk, L. V. and Art'omova, T. I. (2011), *Strukturni zminy ta ekonomichnyj rozvytok Ukrainy [Structural change and economic development of Ukraine]*, In-t ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
14. Pavliuk, A.P. Pokryshka, D.S. and Belins'ka, Ya.V. (2012), *Strukturni peretvorennia v Ukraini: peredumovy modernizatsii ekonomiky [Structural transformations in Ukraine: preconditions of economic modernization]*, NISD, Kyiv, Ukraine.
15. Amosha, O.I. Aptekar', S.S. Bilopol's'kyj, M.H. (2011), *Strukturni reformy ekonomiky: svitovyy dosvid, instytut, stratehiia dlia Ukrainy [Structural reform of the economy: international experience, institutions, strategies for Ukraine]*, Ekonomichna dumka TNEU, Ternopil', Ukraine.
16. Mel'nyk A.F. (2012), *Strukturni transformatsii v natsional'nij ekonomitsi: problemy diahno styky ta instytutsijnoho zabezpechennia [Structural transformations in the national economy: problems of diagnosis and institutional support]*, TNEU, Ternopil', Ukraine.
17. Halitsyn, V.K. Suslov, O.P. Halitsyna, O.V. and Samchenko, N.K. (2013), *Struktorno-funktsional'nyj analiz ta modeliuвання rozvtytku ekonomiky [Structural and functional analysis and modeling of economic development]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.
18. Philosophical encyclopedia (2016), "Structural and functional analysis", available at: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/4856 (Accessed 10 April 2016).
19. Chajka Yu.M. (2011), "Mechanisms structural development of the national economy", *Visnyk KNTEU*, vol. 3, pp. 31—41.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2016 р.